

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
GOD. 48., BR. 5, 161 – 200, ZAGREB, PROSINAC 2001.

Hrvatski se jezik voli znanjem.

U OVOME BROJU

Sanda Ham

Središnja je tema ovog broja ujedno i vruća tema pravopisnih polemika vođenih nakon pojavljivanja 4. izdanja Hrvatskoga pravopisa, koji je uz dosada normirano *grešnik*, *pogreška*, *strelica* dopustio i *grješnik*, *pogrješka*, *strjelica*, a posebno nakon 5. izdanja koji je te dvostrukosti suzio na malen broj riječi, a normirao samo druge. Tome se dio jezikoslovne i kulturne javnosti usprotivio jer većinom nije dobro poznavao činjenično stanje pa onda nije mogao dobro razumjeti ni sam problem. Na Jezikovim stranicama iz godišta u godište razlozima se brani takav normativni pristup pa je i ovaj broj još jedan čvrst kamen u obrambenom zidu hrvatske pravopisne tradicije i sadašnje norme.

Članci u ovome broju jednoznačno pokazuju da je hrvatska tradicija potvrđena u književnim djelima, a i u mnogim jezikoslovnima, kad su jezikoslovci bili slobodniji od unitarističkih pritisaka, bila na strani tipova *grješnik*, *pogrješka*, *strjelica*. Kroz sve se te članke provlači ista čvrsta nit, likovi sa *Zrje*¹

---

1 *Zrje* je oznaka za *je* iza pokrivenoga *r*, gdje *Z* znači “zatvornik”, *Zre* pak za pisanje *e* u tome položaju.

neosporno pripadaju samosvojnoj hrvatskoj tradiciji, a likovi *Zre* gradnji zajedničkoga jezika Hrvata i Srba, okrunjeni Boranićevim pravopisom iz 1921., a posebno novosadskim dogovorom i njegovim pravopisom, pa kad su pisci i pisali *Zrje*, (pre)zaposleni su to lektori okretali u *Zre*. Da lektori nisu jedini grješnici, nego i priređivači književnih djela, pokazuje i članak *Primjeri nekih krivotvorina iza pokrivenoga r*. Tako izbrisana hrvatska tradicija plodno je tlo protivnicima likova *Zrje*, ali ovaj broj *Jezika* jasno pokazuje da ni brisanje hrvatske tradicije ni unitaristička norma nisu zapriječili put likovima sa *Zrje* da se probiju u hrvatsku suvremenost i da dočekaju vrijeme kada će biti i normativno priznati.

HRVATSKI SU PISCI UVIJEK PISALI LIKOVE TIPA *GRJEŠNIK, POGRJEŠKA, STRJELICA*

Sjepan Babić

Ovaj je članak zapravo dopuna članku *Glasovi je/e iza pokrivenoga r*, koji je objavljen u 46. godištu *Jezika*, u listopadu 1998. Tamo su izloženi osnovni teoretski pojmovi i obilna dokumentacija pa bi za potpuno razumijevanje ovoga članka trebalo prije pročitati onaj. No u bitnome se ovaj članak može razumjeti i bez onoga, to više što su potvrde u onome uklopljene u ovaj članak. Prepoznaju se po tome što uza njih nisu navođeni drugi podatci osim imena pisca.

Novo je u ovome članku što je uz obilje starih potvrda skupljeno na desetine novih i što su sve raspoređene prema godinama pojavljivanja, tako da se jasno vidi da su sve vrijeme hrvatski pisci upotrebljavali *Zrje*, unatoč normi koja je zahtijevala *Zre*, koju uostalom nisu prihvatili ni svi hrvatski pravopisci, gramatičari i leksikografi.

Hrvati su dijalekatski gledano većinom ikavci, ali im je književni jezik jekavski jer su se hrvatski preporoditelji polovicom 19. stoljeća odlučili za dubrovački tip književnoga jezika zbog velikoga ugleda dubrovačke književnosti. Budući da je ona bila jekavska, tako smo dobili i jekavski tip književnoga jezika. Dubrovčani su bili prilično dosljedni jekavci pa su na mjestu nekadašnjega dugoga jata izgovarali dvoglasnik /je/, a na mjestu kratkoga *je*, ali su uglavnom pisali *ie* ili različito, što se može vidjeti iz Vončinina rada.¹

¹ *Hrvatski jekavski dugi jat*, u knjizi *Preporodni jezični temelji*, Zagreb, 1993., str. 123.–154.